

Oponentský posudek na bakalářskou práci Lucie Slámové:

*Hans Nielsen Hauge: Od osobního obrácení k zakládání manufaktur
(Duchovní, etické a společenské aspekty norského lidového hnutí 19. století)*

Práce čítá 52 stran, 4 strany pro obsah, 2 strany pro seznam literatury a jednu pro shrnutí v anglickém jazyce. Je rozdělena do 9 kapitol, které pojednávají o životě H.N. Haugeho (1771-1824), o jeho kazatelské činnosti, o jeho podnikatelských a sociálních aktivitách, o jeho vlivu na vývoj norské společnosti ve 19. století a nakonec o některých etických aspektech jeho hnutí.

Po formální stránce má práce dostatečnou úroveň. Poznámkový aparát odpovídá patřičným náležitostem. Vyskytují se ovšem několik nesrovnalostí či chyb:

- Nepřehledné uspořádání obsahu, který díky tomu zbytečně čítá 4 strany.
- Sola Skriptura místo Sola Scriptura (str. 12)
- Stopy po funkci MS Word „automatické sledování změn“ (str. 18, stránkování)
- Některé nesrozumitelné věty (není jich moc), např. str. 21: Podrobně ... povšiml.
- Editační nesrovnalosti, např. str. 23 v poznámkách, str. 18 a 39 v textu.
- U poznámky 151 na str. 45, která uvádí internetové stránky jako zdroj informace, chybí časový údaj o tom, kdy stránky byly navštěvovány.
- Seznam literatury neuvádí překlad titulů děl v norštině.

Práce představuje norského kazatele a pietistického reformátora Hanse Nielsena Haugeho, jehož působení mělo i výrazný přesah do sociální oblasti v době, kdy Norsko prošlo složitým ekonomickým a společenským obdobím. Výrazně ovlivnil podobu sociálních a společenských změn na začátku epochy modernity, která v Norsku – tak jako v jiných částech Evropy – znamenaly konec relativně statické, strnulé převážně agrární společnosti.

To, že Slámová zvolila osobu Haugeho pro tuto práci, je jistě chvályhodné. Hauge je málo znám mimo Norsko, ale je význam přesahuje samotný norský kontext. V podobných případech (práce o málo známé osobě) hrozí ovšem vždy jedno nebezpečí, které je patrné i v této práci. Není jasné, čeho autorka chce dosáhnout nebo co chce prokázat. Už hned na začátku v úvodu chybí proto výzkumná otázka, informace o metodickém přístupu a přehledné členění práce.

V důsledku toho poskytuje práce (slušně napsaný) historický přehled o životě a aktivitách Haugeho, doplněn o informaci o jeho hnutí. K čemu to ale má sloužit, není příliš jasné. Jenže i tady se vymstí, že není dopředu jasně formulovaná výzkumná otázka. Vyličení Haugeho obrácení a jeho následné cesty (str. 8 ff) má značně hagiografický charakter, zřejmě převzatý z některých publikací, které podávají obraz Haugeho života podle určitého vzoru pietistického kazatele (vůbec závislost práce na knize Alva J. Magnuse, *An Examination of the Haugian Revival and Its Influence. on Norwegian Society in the 19th Century*, je výrazná).

Jedním ze znaků hagiografického žánru (ať ze středověku nebo z 19. století) je, že má jasnou tendenci ke zjednodušení především pomocí konstruováním protikladů. V případě Haugeho je to patrné ve zdůraznění jeho jednoduchého, chudého, nevzdělaného, prostého a selského původu. Proti němu stála elita tehdejší společnosti, tj. faráři norské luterské církve a politický establishment. Přitom je jasné, že bez podpory z vyšších míst (především od majetnějších lidí) by Hauge nikde nemohl založit své rozsáhlé a rozmanité podnikatelsko-sociální iniciativy.

Jako příklad tohoto zjednodušení uvádím pasáž na str. 36 o příčinách úspěchu Haugeho tažení proti alkoholu. Zatímco jeho oponenti z řad duchovenstva nebyli schopni úspěšně přesvědčovat lidi, aby opustili některé nemravnosti, Hauge s tím problémem neměl, protože byl důvěryhodný. Faráři církve „[n]euměli ukazovat na cestu křesťanského života a jeho základ: společenství s Bohem.“ Takové tvrzení nepřipouští žádné rozdíly v postojích, které se v církvi zcela určitě vyskytovaly.

Za nejproblematictější v této práci považuji opětovné rozdělení společnosti do tříd podle marxistického vzoru: např. „zavržení třídní společnosti“ (str. 18), „vykročení z danosti třídního uspořádání“ (str. 32), „proto bylo hnutí vládnoucí třídou vnímáno jako hrozba“ (str. 52). Není pochyb, že Haugeho hnutí přispělo k výrazným změnám norské společnosti v 19. století díky sociálnímu charakteru Haugeho probuzeneckého programu, ale do poznání toho fenoménu přináší marxistické pojmosloví spíše zmatek a nejasno.

Jedna otázka potřebuje určitě další vyjasnění. Týká se kritérií, podle kterých můžeme měřit vliv a dosah haugiánského hnutí v Norsku. Hnutí neznalo členství a proto není jasně vymezené, co a kdo byl ovlivněn Haugeho působením. Jinak řečeno: je opravdu politický zvrat z r. 1833 přímým důsledkem haugiánského hnutí (str. 42-43)? Nebo stojí v pozadí především proměny, které se projevovaly na celém evropském kontinentu?

Přes výše zmíněné výhrady doporučuji tuto práci k přijetí, a jako hodnocení navrhuji C.

V Praze, 11. června 2009

Peter Morée